

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 4Asan/20/2018
Identifikačné číslo spisu: 3017200473
Dátum vydania rozhodnutia: 04.12.2018
Meno a priezvisko: Mgr. Viliam Pohančeník
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2018:3017200473.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Mgr. Viliama Pohančeníka a zo sudcov JUDr. Jany Zemkovej PhD. a JUDr. Nory Halmovej, v právnej veci žalobkyne: F., korešpondenčná adresa: Z., zastúpená: JUDr. Darina Kučerová, advokátka, Železničná 90/12, Považská Bystrica, proti žalovanému: Okresný úrad Trenčín, odbor opravných prostriedkov, Hviezdoslavova 3, Trenčín, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného č. OU-TN-OOP4-2017/032014-003/96/2017/Sla zo dňa 23.10.2017, o kasačnej sťažnosti žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne č. k. 14Sa/22/2017-71 zo dňa 09.07.2018, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Trenčíne č. k. 14Sa/22/2017-71 zo dňa 09.07.2018 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a d'alsie konanie.

Odôvodnenie

1. Dňa 30.01.2017 bola Okresnému úradu Považská Bystrica, odboru všeobecnej vnútornej správy (ďalej aj len „okresný úrad“) doručená správa o výsledku objasňovania priestupku Okresného riaditeľstva Policajného zboru Slovenskej republiky, odboru poriadkovej polície, Obvodného oddelenia Policajného zboru Považská Bystrica, z ktorej vyplýva, že priestupku proti občianskemu spolunažívaniu podľa § 49 ods. 1 písm. d/ zákona č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (ďalej aj len „zákon č. 372/1990 Zb.“) sa mali dopustiť:

- žalobkyňa ako obvinená tým, že dňa 14.06.2016 v čase okolo 7:30 hod. v areáli Materskej školy, Grznára 1441, Považská Bystrica (ďalej aj len „materská škola“), mala vytrhnúť z ruky D. (ďalej aj len „bývalý manžel žalobkyne“) mobilný telefón zn. Samsung S7, pričom malo dôjsť k drobnému poraneniu bez potreby vyhľadania lekárskeho ošetrenia,

- obvinený D. (ďalej aj len „otec žalobkyne“) tým, že dňa 14.06.2016 v čase okolo 7:30 hod. v areáli materskej školy mal v snahe zabrániť bývalému manželovi žalobkyne, aby nahrával na mobilný telefón svoje deti sediace v aute otca žalobkyne, snažil sa ho od svojho auta odtiahnuť tak, že ho zozadu mal držať rukou v oblasti krku, ktorý mu zvieral medzi predlaktím a ramenom, pričom sa mu podarilo ho od auta odtiahnuť a v snahe chrániť svoju dcéru (žalobkyňu) pred jej bývalým manželom, ktorý ju držal zozadu za ruky a snažil sa jej vziať jeho mobilný telefón, ktorý mu predtým zobrala, na to aj on chytil

bývalého manžela žalobkyne zozadu za ruky v oblasti laktov asi vo výške hrudníka a chcel ho od nej odtiahnuť, čím jej bývalý manžel neutrpel žiadne zranenie vyžadujúce si lekárske ošetrenie,
- bývalý manžel žalobkyne ako obvinený tým, že dňa 14.06.2016 v čase okolo 7:30 hod. v areáli materskej školy mal aj napriek opakovanej výzve žalobkyne, aby nenahrával na svoj mobilný telefón ich spoločné deti, mu zobrala jeho mobilný telefón, na čo ju mal chytiť zozadu za ruky a snažil sa jej ho vziať a keď sa to nepodarilo, zobral jej z vrečka mobilný telefón, pričom mobilné telefóny si po príchode polície navzájom vymenili.

2. Okresný úrad vylúčil podľa § 57 ods. 2 zákona č. 372/1990 Zb. zo spoločného konania priestupky, ktorých sa mali dopustiť bývalý manžel žalobkyne a jej otec.

3. Dňa 28.02.2017 sa uskutočnilo ústne pojednávanie, na ktoré bola predvolaná žalobkyňa a svedkovia - bývalý manžel žalobkyne, otec žalobkyne, O.. Svedok F. vypovedal dňa 06.04.2017. Ďalšie termíny ústneho pojednávania boli stanovené na dni 28.03.2017, 25.04.2017 a 30.05.2017.

4. Okresný úrad rozhodnutím č. OU-PB-OVVS-2017/001780 AP11, 2017/027 zo dňa 20.07.2017 (ďalej aj len „prvostupňové rozhodnutie“) uznal žalobkyňu vinnou zo spáchania priestupku proti občianskemu spolunažívaniu podľa § 49 ods. 1 písm. d/ zákona č. 372/1990 Zb., ktorého sa dopustila tým, že dňa 14.06.2016 v čase okolo 7:30 hod. v areáli materskej školy vytrhla bývalému manželovi z ruky mobilný telefón značky Samsung S7, ktorým mal v tom čase vyhotovovať záznam ich maloletých detí, čím úmyselne narušila občianske spolunažívanie iným hrubým správaním. Okresný úrad jej za tento priestupok uložil podľa § 11 ods. 1 písm. a/ zákona č. 372/1990 Zb. pokarhanie a zároveň jej uložil povinnosť uhradiť štátu trovy konania vo výške 16 eur. Proti prvostupňovému rozhodnutiu podala žalobkyňa odvolanie.

5. Žalovaný rozhodnutím č. OU-TN-OOP4-2017/032014-003/96/2017/SlA zo dňa 23.10.2017 (ďalej aj len „napadnuté rozhodnutie žalovaného“) zamietol odvolanie žalobkyne a potvrdil prvostupňové rozhodnutie z dôvodu, že bolo vydané v súlade so zákonom. Stotožnil sa so záverom okresného úradu, podľa ktorého bolo vykonanými dôkazmi jednoznačne preukázané, že žalobkyňa sa zmocnila mobilného telefónu jej bývalého manžela tým, že mu ho vytrhla z rúk v čase, keď ním zaznamenával ich maloleté deti. Rovnako sa stotožnil so záverom, že aj keď žalobkyňa odôvodňovala svoje konanie ochranou osobnostných práv maloletých detí, tento druh právnej ochrany nemožno uplatňovať spôsobom, ktorý zvolila a ktorý v konečnom dôsledku vyvolal obdobnú protiprávnu reakciu jej bývalého manžela, ale mal byť uplatňovaný príslušným podaním v občianskoprávnom konaní na súde. Vychádzajúc z názoru Najvyššieho súdu SR uvedeného v rozsudku sp. zn. 6Sžo/24/2012 zo dňa 29.05.2013 a Ústavného súdu SR vysloveného v rozhodnutí sp. zn. III. ÚS 235/08-38 mal žalovaný za to, že tvrdenie žalobkyne uvedené v odvolaní o svojpomoci nezakladá dôvod na zmenu, či zrušenie prvostupňového rozhodnutia ani na vrátenie veci na nové rozhodnutie, a to z dôvodu, že podľa § 6 Občianskeho zákonníka mal zásah do práva „hroziť bezprostredne.“ Bolo potrebné počkať na príchod policajnej hliadky. Konanie žalobkyne považoval žalovaný za neprimerané a protizákonné. K tvrdeniu žalobkyne o zákaze približovania sa bývalého manžela k nej a k ich deťom žalovaný uviedol, že uvedené uznesenia nenadobudli právoplatnosť, keďže sa menovaný proti nim odvolal. Aj prípadná právoplatnosť týchto uznesení nezakladá príslušnosť okresného úradu ani žalovaného v takej veci konať.

II.

6. Žalobkyňa podala proti napadnutému rozhodnutiu žalovaného správnu žalobu, o ktorej rozhodol Krajský súd v Trenčíne rozsudkom č. k. 14Sa/22/2017-71 zo dňa 09.07.2018 tak, že zrušil napadnuté rozhodnutie žalovaného a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobkyňi náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

7. V odôvodnení rozsudku krajský súd citoval § 2 ods. 1 a 2 zákona č. 372/1990 Zb., § 191 ods. 1 písm. c/ zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok (ďalej aj len „S.s.p.“) uvádzajúc, že pojem

priestupok vymedzuje zákon dvoma spôsobmi, a to pozitívne ako zavinené konanie, ktoré porušuje alebo ohrozuje záujem spoločnosti a je za priestupok v zákone výslovne označené a negatívne, t. j. priestupkom je len také konanie, ktoré nie je iným správnym deliktom postihnutelným podľa osobitných právnych predpisov alebo trestným činom. Priestupkom zároveň nie je konanie napĺňajúce niektorú z podmienok ustanovených v § 2 ods. 2 zákona č. 372/1990 Zb., aj keby spĺňalo ostatné definičné znaky priestupku. Konanie teda nie je priestupkom, pokiaľ je naplnená niektorá z okolností vylučujúcich protiprávnosť.

8. V predmetnej veci žalobkyňa nespochybňovala, že vzala mobil z rúk jej bývalého manžela, opakovane však uvádzala, že toto jej konanie nie je priestupkom, nakoľko išlo o nutnú obranu, resp. svojpomoc. V podanej žalobe namietala, že sa správne orgány mali pri posudzovaní jej konania zaoberať v zmysle § 2 ods. 2 zákona č. 372/1990 Zb. existenciou okolností vylučujúcich protiprávnosť. V tomto ohľade je nutné žalobkyni prisvedčiť.

9. Ďalej krajský súd konštatoval, že žalovaný sa síce v napadnutom rozhodnutí zaoberal otázkou svojpomoci, teda inštitútom civilnoprávnym, bolo však jeho povinnosťou konanie žalobkyne posúdiť v intenciách § 2 ods. 2 zákona č. 372/1990 Zb. Z tohto pohľadu bolo jeho povinnosťou vyložiť, či tu existoval priamo hroziaci útok na záujem chránený zákonom, t. j. či v danom prípade možno konanie rozvedeného rodiča, ktorý sníma svoje maloleté deti, kvalifikovať ako protiprávne konanie, a to aj s ohľadom na to, či boli nejakým spôsobom v tom čase obmedzené rodičovské práva tohto rodiča. V nadväznosti na závery, ktoré v tomto ohľade prijme, je potom potrebné posúdiť konanie žalobkyne. V prípade, že bude konanie bývalého manžela žalobkyne a otca maloletých detí, ktoré spočíva v ich natáčaní, vyhodnotené ako protiprávne, je potrebné zaoberať sa povahou, intenzitou a primeranosťou konania žalobkyne vo vzťahu k protiprávnemu konaniu, ktoré malo byť odvrátené. Je potrebné vyhodnotiť všetky okolnosti veci, vrátane toho, kto prvý natáčal a koho natáčal, resp. fotil, z akých dôvodov a za akých okolností.

10. Krajský súd tiež poukázal na to, že ani z rozsudku Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6Sžo/24/2012 zo dňa 29.05.2013, na ktorý poukazyval žalovaný, nevyplýva, že by pri prejednávaní priestupku nemal byť aplikovaný § 2 ods. 2 zákona č. 372/1990 Zb. a postačí, ak sa správny orgán vysporiada s inštitútom svojpomoci ako inštitútom civilného práva. Najvyšší súd SR v závere tohto rozhodnutia, okrem iného, konštatoval, že „použitie fyzického násillia proti druhej osobe je vždy protiprávnym konaním, pokiaľ nie je daná okolnosť vylučujúca protiprávnosť. V danej veci správny orgán okolnosť vylučujúcu protiprávnosť nezistil, z dôvodu ktorého neprichádza do úvahy ani defenzívna svojpomoc (inak nazývaná aj nutná obrana).“ Aj z uvedeného je podľa názoru krajského súdu zrejmé, že správny orgán sa mal zaoberať konaním žalobkyne aj v intenciách § 2 ods. 2 zákona č. 372/1990 Zb. Ak tak neučinil, zaťažil svoje rozhodovanie vadou nezákonnosti v zmysle § 191 ods. 1 písm. c/ S.s.p. Úlohou žalovaného bude vyššie vytknuté vady vo svojom ďalšom konaní odstrániť.

III.

11. Proti rozsudku krajského súdu podal žalovaný (sťažovateľ) kasačnú sťažnosť navrhujúc, aby kasačný súd zrušil rozsudok krajského súdu, zastavil konanie a žiadnemu z účastníkov konania nepriznal právo na náhradu trov konania.

12. Ako dôvod podania kasačnej sťažnosti uviedol § 440 ods. 1 písm. g/ S.s.p. Mal za to, že v odvolacom konaní preskúmal prvostupňové rozhodnutie v celom rozsahu a v napadnutom rozhodnutí reagoval na všetky tvrdenia žalobkyne a jej právnej zástupkyne. Správny poriadok ani zákon č. 372/1990 Zb. neurčujú povinnosť pre žalovaného uvádzať vo svojom rozhodnutí správnu úvahu ku každému jednotlivému ustanoveniu všeobecne záväzných právnych predpisov, nakoľko účelom odvolacieho konania je preskúmať prvostupňové rozhodnutie a nie nahrádzať prvostupňové konanie.

13. Zároveň uviedol, že so skutočnosťami uvádzanými krajským súdom sa vysporiadal okresný úrad v

prvostupňovom rozhodnutí, v ktorom uviedol, že „... dospel k záveru, že bolo jednoznačne preukázané zmocnenie sa mobilného telefónu D.. obvinenou F... Aj keď obvinená F. odôvodňovala svoje konanie ochranou osobnostných práv maloletých detí pochádzajúcich z ich už rozvedeného manželstva, tento druh právnej ochrany nemožno uplatňovať spôsobom, ktorý zvolila a ten v konečnom dôsledku vyvolal obdobnú protiprávnu reakciu D., ale príslušným podaním v občianskoprávnom konaní na súde.“ Z uvedeného vyplýva, že okresný úrad uviedol svoju správnu úvahu v súvislosti s § 2 ods. 2 zákona č. 372/1990 Zb. a keďže tvrdenie žalobkyne vyvrátil, žalobkyňa naň v odvolaní proti prvostupňovému rozhodnutiu nepoukázala a „našla si“ ďalší argument, t. j. inštitút svojpomoci podľa Občianskeho zákonníka, ktorý neuplatnila v konaní pred okresným úradom.

14. Správne orgány nie sú oprávnené posudzovať obmedzenia rodičovských práv ktoréhokoľvek z rodičov, a teda by konali nad rámec svojej právomoci určenej všeobecne záväznými právnymi predpismi a v rozpore s čl. 2 ods. 2 Ústavy SR, podľa ktorého štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon, keby museli dodržať nariadenie uvedené v rozsudku krajského súdu. Na záver dodal, že žalobkyňa nebola jedinou obvinenou, keďže predmetné priestupkové konanie začalo ako spoločné konanie voči trom obvineným, teda nebola jedinou osobou, ktorá mala byť postihnutá za kritický incident a okresný úrad pri ukladaní sankcie prihliadal predovšetkým na motiváciu žalobkyne a uložil jej len pokarhanie.

IV.

15. Žalobkyňa vo vyjadrení ku kasačnej sťažnosti žiadala, aby ju kasačný súd zamietol a priznal jej trovy konania vo výške 100 %. Vyjadrila názor, že krajský súd veľmi podrobne odôvodnil svoj rozsudok. Pokiaľ sťažovateľ dal do pozornosti, že jeho úlohou nie je nahrádzať prvostupňové konanie ani zdôvodňovať, o čo sa vo svojich úvahách opieral, toto tvrdenie je v rozpore s podstatou inštitútu odôvodnenia rozhodnutia, z ktorého v zmysle ustálenej rozhodovacej činnosti Najvyššieho súdu SR, Ústavného súdu SR ako aj Európskeho súdu pre ľudské práva musí byť zjavné, akými úvahami sa daný orgán zaoberal, na základe akých úvah rozhodol a ak táto požiadavka nie je splnená, ide o nepreskúmateľné rozhodnutie, ktoré trpí takou vadou, ktorú nie je možné odstrániť inak, ako rozhodnutie zrušiť a vec vrátiť na nové konanie a rozhodnutie, v zmysle ktorého postupoval aj krajský súd.

16. Tvrdenie, že okresný úrad ani sťažovateľ nie sú oprávnení posudzovať obmedzenia rodičovských práv ktoréhokoľvek z rodičov, opäť nestojí na zákonomnom podklade. V tejto súvislosti dala žalobkyňa do pozornosti, že bolo vydané rozhodnutie okresného súdu, ktorým jej bývalý manžel mal a doposiaľ má zakázané priblížiť sa k ich spoločným deťom, čiže úlohou správneho orgánu bolo rešpektovať a vyhodnotiť toto rozhodnutie súdu, čo taktiež opomenul pri rozhodovaní o vine.

17. Žalobkyňa tiež poukázala na § 195 S.s.p., na základe ktorého správny súd nie je viazaný len žalobnými návrhmi, a preto považovala v tejto časti rozsudok krajského súdu za zákonný a kasačnú sťažnosť za nedôvodnú. Ak sťažovateľ ironicky poukázal na skutočnosť, že si žalobkyňa „našla“ ďalší argument, ktorým bol inštitút svojpomoci podľa Občianskeho zákonníka, je smutné, že takýto argument musela hľadať ona, nakoľko správny orgán je povinný vykonávať dôkazy tak v prospech, ako aj v neprospech obvineného, čo je jeho zákonná povinnosť a obvinený nemá suplovať povinnosti správneho orgánu.

V.

18. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako kasačný súd (§ 11 písm. g/ S.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu bez nariadenia pojednávania v súlade s § 455 S.s.p. a dospel k záveru, že kasačná sťažnosť žalovaného (sťažovateľa) je dôvodná.

19. Kľúčovou otázkou vo veci bolo posúdenie, či konanie žalobkyne naplnilo skutkovú podstatu priestupku proti občianskemu spolunažívaniu, resp. či bolo potrebné jej konanie posúdiť v intenciách § 2 ods. 2 zákona č. 372/1990 Zb. takým spôsobom, ako to uviedol krajský súd v bode 24 napadnutého rozsudku.

20. Podľa § 2 ods. 1 zákona č. 372/1990 Zb., priestupkom je zavinené konanie, ktoré porušuje alebo ohrozuje záujem spoločnosti a je za priestupok výslovne označené v tomto alebo v inom zákone, ak nejde o iný správny delikt postihnuteľný podľa osobitných právnych predpisov, alebo o trestný čin.

21. Priestupkové konanie je špecifickým druhom správneho konania, ktorého účelom je objektívne zistiť, či došlo k spáchaniu priestupku, kto ho spáchal a akú sankciu je potrebné páchatelovi priestupku uložiť. Orgány prejednávajúce priestupky sú povinné čo najúplnejšie zistiť podklady pre rozhodnutie tak, aby neboli žiadne dôvodné pochybnosti o prejednávanej veci, pričom pochybnosti o spáchanom skutku sa v priestupkovom konaní vykladajú v prospech obvineného. Objasniť priestupok znamená, okrem iného, spoľahlivo zistiť a ustáliť všetky jeho typové znaky, teda znaky skutkovej podstaty priestupku.

22. Priestupku proti občianskemu spolunažívaniu sa v zmysle § 49 ods. 1 písm. d/ zákona č. 372/1990 Zb. dopustí ten, kto úmyselne naruší občianske spolunažívanie vyhrázaním ujmou na zdraví, drobným ublížením na zdraví, nepravdivým obvinením z priestupku, schválnosťami alebo iným hrubým správaním.

23. Z formulácie skutkovej podstaty priestupku proti občianskemu spolunažívaniu vyplýva, že konania uvedené v § 49 ods. 1 písm. d/ zákona č. 372/1990 Zb. sú hrubým správaním a vzhľadom na intenzitu a následok majú schopnosť narušiť občianske spolunažívanie. „Iným hrubým správaním“ je iné konanie ako je vymedzené v skutkovej podstate, ktoré taktiež hrubo naruša občianske spolunažívanie, napríklad facka, verbálne nadávky, obliatie vodou a pod. Pri naplnení skutkovej podstaty tohto priestupku je potrebné, aby išlo o úmyselné narušenie občianskeho spolunažívania a v dôsledku iného hrubého správania je toto správanie schopné vyvolať účinky, ktoré by inak nevyvolalo.

24. Subjektom tohto priestupku (páchatelom) môže byť každá fyzická osoba. Subjektívnou stránkou je úmyselné konanie (§ 3 a § 4 ods. 2 zákona č. 372/1990 Zb.), ktoré sa prejavuje vo vyhrázaní sa ujmou na zdraví, drobným ublížením na zdraví, nepravdivým obvinením z priestupku, schválnosťami alebo iným hrubým správaním. Objektom, t. j. chráneným spoločenským vzťahom, je občianske spolunažívanie. Objektívnu stránku tvorí konanie páchatela, narušenie občianskeho spolunažívania ako následku a príčinná súvislosť medzi konaním a následkom, t. j., že konanie páchatela viedlo k narušeniu občianskeho spolunažívania.

25. Správny súd pri preskúmaní zákonnosti rozhodnutia a postupu správneho orgánu v konkrétnej právnej veci sa v zásade obmedzí na otázku, či vykonané dôkazy, z ktorých správny orgán vychádzal, nie sú pochybné, najmä kvôli prameňu, z ktorého pochádzajú alebo pre porušenie niektorej procesnej zásady správneho konania, a ďalej na otázku, či vykonané dôkazy logicky robia vôbec možným skutkový záver, ku ktorému správny orgán dospel (napr. rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 2Sžo-KS/92/2006 zo dňa 20.06.2007).

26. V priebehu správneho konania bol podľa názoru kasačného súdu dostatočne zistený skutkový stav veci a bolo dostatočne preukázané, že žalobkyňa sa dopustila priestupku proti občianskemu spolunažívaniu podľa § 49 ods. 1 písm. d/ zákona č. 372/1990 Zb. Vo veci boli podané vysvetlenia viacerých osôb, a to M. (údržbára v materskej škole), O. (škôlničky materskej školy), F., žalobkyne, otca žalobkyne a jej bývalého manžela. Okresný úrad neprihliadol na obsah výpovedí svedkov O. z dôvodu, že sa v čase, kedy došlo k protiprávnemu konaniu žalobkyne, nenachádzali na mieste. Rozhodujúcimi dôkazmi pre ustálenie zodpovednosti žalobkyne za priestupok proti občianskemu spolunažívaniu boli výpovede svedkov - bývalého manžela žalobkyne, otca žalobkyne ako aj samotnej žalobkyne, ktorá sa priznala k tomu, že sa zmocnila mobilného telefónu bývalého manžela.

27. Žalobkyňa na ústnom pojednávaní pred okresným úradom uviedla, že dňa 14.06.2016 okolo 7:30 hod. išla ráno s maloletým synom do školy okolo materskej školy, kde jej otec viezol jej dcéru A.. Keď videla, že ide jej bývalý manžel za otcom do areálu škôlky, odfotila ho a volala políciu, pretože predpokladala, že bude robiť problémy. Videla, že jej bývalý manžel ich natáčal na mobilný telefón a upozornila ho, že si to nepraje. Ako sa k nim približoval a išiel tesne k autu, stále natáčal, pričom jeho videá sú opakovane zverejňované na internete. Z tohto dôvodu sa rukou načiahla po telefóne, ktorý mu vzala z ruky. Bývalý manžel po nej skočil, schytil ju, natlačil ju na auto a chcel jej svoj telefón vytrhnúť z ruky, na čo zacítila, že ju drží zozadu svojimi oboma rukami za jej obe ruky. V tom si uvedomila, že k nemu priskočil jej otec a snažil sa jej bývalého manžela od nej odtrhnúť.

28. Otec žalobkyne vo svojej výpovedi tvrdil, že dňa 14.06.2016 v čase okolo 7:30 hod. zaviezol vnučku A. do škôlky a žalobkyňa išla s vnukom V. peši do školy. V momente, keď dcéra prechádzala s vnukom okolo, zastavil pri jeho aute na bicykli bývalý manžel žalobkyne, začal hovoriť s deťmi, vytiahol mobil a začal ich natáčať. Žalobkyňa podľa jeho názoru chcela zabrániť nahrávaniu a z dôvodu obavy o zverejnenie mu inštinktívne mobil vytrhla z ruky. Bývalý manžel žalobkyne ju okamžite napadol, skočil po nej, oblapil ju rukami a sotil o jeho auto. Otec žalobkyne chcel dcéru spontánne chrániť, tak bývalého manžela žalobkyne odzadu chytil za obe ruky, niekde v oblasti lakt'ov a snažil sa mu zabrániť jeho prípadným úderom. Uvedomil si, že nakoľko bývalý manžel žalobkyne všetky doterajšie konflikty nahrával a klamlivo interpretoval a tiež, že v mobile je veľa závažných dôkazov aj z trestnej činnosti, chcel mobil odovzdať policajnej hliadke, ktorú volala žalobkyňa.

29. Bývalý manžel žalobkyne uviedol, že dňa 14.06.2016 v čase okolo 7:20 hod. cestou do práce stretol bývalého svokra (otca žalobkyne), ktorý viezol jeho dcéru A. do materskej školy. Otec žalobkyne sa pohol autom trochu ďalej a zaparkoval v areáli materskej školy. Bývalý manžel žalobkyne sa pozrel za seba smerom k bránke do areálu a zazrel, ako je žalobkyňa od neho cca 10 m a drží v oboch rukách mobilný telefón vo výške očí, čo mu pripadalo, že ho nahráva. Žalobkyňa prišla k autu a keď jej otec otvoril auto, usadila syna V. ku A. a tento znova auto zamkol. Mal záujem pozdraviť sa so synom a niečo mu povedať, tak nasledoval žalobkyňu, no ako posadila syna do auta, znova začala držať ten istý mobilný telefón, akoby ho nahrávala. Ako to zbadal, povedal si, že to nahrá z dôvodu, že deti posadili do auta a auto zamkli, čím im zbytočne spôsobujú stres. Z tohto dôvodu si z vrečka vybral mobilný telefón a začal nahrávať žalobkyňu a jej otca pri škôlke, ako aj auto, v ktorom boli ich deti. Žalobkyňa vykročila proti nemu a vychmatla mu rukami mobilný telefón z rúk. Výzval ju, aby mu ho vrátila, že musí ísť do práce. Podišiel k žalobkyne a snažil sa chytiť mobilný telefón, no nepodarilo sa mu ho vziať, lebo na neho zozadu skočil otec žalobkyne a snažil sa ho od nej odtrhnúť. Keď si myslel, že mobilný telefón drží, žalobkyňa sa akosi potočila, snažila sa mu ho znova vytrhnúť a vtedy ho otec žalobkyne zapáčil rukou pod bradou a navalil sa na neho, ale nespadli.

30. Správanie žalobkyne, ktorá vytrhla bývalému manželovi jeho mobilný telefón z ruky, sa vymklo z ustálených noriem občianskeho spolunažívania vo všetkých znakoch. Podľa názoru kasačného súdu bolo spáchanie priestupku proti občianskemu spolunažívaniu žalobkyňou v konaní dostatočne preukázané a usvedčili ju aj vyššie uvedené výpovede otca žalobkyne, bývalého manžela žalobkyne, ako aj samotnej žalobkyne, z ktorých zhodne vyplýva, že žalobkyňa sa úmyselne zmocnila mobilného telefónu bývalého manžela, čo vyvolalo obdobnú protiprávnu reakciu z jeho strany, čím došlo k naplneniu objektívnej stránky priestupku podľa § 49 ods. 1 písm. d/ zákona č. 372/1990 Zb., ktorým je narušenie občianskeho spolunažívania. Ani domnienka žalobkyne, že jej bývalý manžel si nahráva ich spoločné deti a nesúhlas s týmto jeho konaním, ju neoprávňovalo vytrhnúť mu jeho mobilný telefón z ruky. Jej reakcia, ktorú odôvodňovala ochranou osobnostných práv ich spoločných maloletých detí, nebola adekvátna.

31. S ohľadom na námietky žalobkyne týkajúce sa neuplatnenia ustanovenia § 2 ods. 2 zákona č. 372/1990 Zb. ako aj na dôvod krajského súdu uvedený v napadnutom rozsudku, ktorým zrušil napadnuté rozhodnutie žalovaného, považoval kasačný súd za potrebné zaoberať sa podrobnejšie inštitútom nutnej obrany.

32. Podľa § 2 ods. 2 písm. a/ zákona č. 372/1990 Zb., priestupkom nie je konanie, ktorým niekto odvracia primeraným spôsobom priamo hroziaci útok na záujem chránený zákonom.

33. Zákonodarca v § 2 ods. 2 písm. a/ a b/ zákona č. 372/1990 Zb. definuje podmienky, za ktorých konanie, ktoré by inak vykazovalo všetky znaky priestupku, nie je priestupkom. Ide o tzv. okolnosti vylučujúce protiprávnosť (nutná obrana a krajná núdza). Nutná obrana je obsiahnutá v § 2 ods. 2 písm. a/ zákona č. 372/1990 Zb. a je vyjadrená tak, že sa ňou rozumie odvracanie priamo hroziaceho útoku na záujem chránený zákonom - primeraným spôsobom. Nutná obrana sa môže realizovať pasívne, ale aj aktívne. Za útok sa vo všeobecnosti považuje úmyselné protiprávne konanie fyzickej osoby, ktorá je deliktuálne spôsobilá, pričom útok je pre spoločnosť škodlivý. V tejto súvislosti nemožno opomenúť, že útok, ktorým sa má odvracať, musí javiť známky vážne mieneného útoku s reálnym predpokladom možnosti, že nastane negatívny následok.

34. Za priamo hroziaci útok sa považuje taký útok, ktorého následky by mohli alebo majú bezprostredne nastať, ak by k uplatneniu nutnej obrany nedošlo. Pojem „priamo hroziaci útok“ nie je možné interpretovať vo vzťahu k budúcim, ale zatiaľ reálne nehroziacim útokom ani vo vzťahu k minulým (už dokonaným) útokom. Zákon č. 372/1990 Zb. nedeclaruje, o záujem chránený akým zákonom musí ísť. Z uvedeného možno predpokladať, že pôjde o záujem chránený akýmkoľvek zákonom. Nutná obrana, t. j. použité prostriedky musia byť primerané útoku.

35. Spoločným znakom nutnej obrany v zmysle zákona č. 372/1990 Zb., teda priestupkového práva a nutnej obrany v zmysle Trestného zákona, teda trestného práva je, že smeruje proti protiprávnemu úkonu inej osoby, resp. iných osôb, t. j. nemôže sa aplikovať proti skutku, ktorý je zákonom dovolený. Táto skutočnosť je v prejednávanej veci rozhodujúca pre ustálenie záveru, že nie je potrebné, aby správne orgány vykonali dokazovanie a posúdenie ohľadom tvrdenia žalobkyne, či konala v nutnej obrane tak, ako to uviedol krajský súd v napadnutom rozsudku. Podľa názoru kasačného súdu nebolo dôvodné zrušiť napadnuté rozhodnutie žalovaného za účelom posúdenia konania žalobkyne v intenciách § 2 ods. 2 písm. a/ zákona č. 372/1990 Zb.

36. Kasačný súd v konaní žalobkyne, ktorá vytrhla bývalému manželovi z ruky mobilný telefón s cieľom zabrániť mu v natáčaní ich spoločných detí, nezhliadol naplnenie jedného zo základných znakov nutnej obrany, ktorým je to, že konanie musí smerovať proti protiprávnemu úkonu inej osoby. Konanie bývalého manžela žalobkyne predchádzajúce protiprávnemu konaniu žalobkyne, za daných skutkových okolností nemožno v žiadnom prípade považovať za protiprávne. Rovnako ako žalobkyňa, aj on je biologickým rodičom ich maloletých detí a nič mu nebráni natočiť si ich na mobilný telefón alebo odfotografovať si ich, keď ich stretne na ulici. Je pochopiteľné, že rodič, ktorý miluje svoje deti, avšak nebýva s nimi v spoločnej domácnosti z dôvodu, že boli zverenú do výchovy druhému rodičovi, mu chýbajú a keď ich stretne, chce ich aspoň pozdraviť, prípadne si ich natočiť či odfotiť. Takéto konanie bývalého manžela podľa názoru kasačného súdu nepredstavuje útok na ich spoločné maloleté deti a v žiadnom prípade tu nemožno hovoriť o potrebe ochrany osobnostných práv maloletých detí žalobkyňou vo vzťahu k jej bývalému manželovi. Na takomto konaní nevidí kasačný súd nič protiprávne. Zároveň nie je zákonom zakázané, aby otec zverejnil na sociálnej sieti fotky či videá svojich detí. Iné by bolo, ak by bývalý manžel žalobkyne natáčal ich spoločné deti alebo si ich fotil a zverejňoval videá alebo fotografie detí v nevhodných situáciách alebo na nevhodných, napríklad pornografických stránkach.

37. Vzhľadom na to, že konanie žalobkyne smerovalo proti zákonom dovolenému konaniu jej bývalého manžela, nie je dôvod, aby sa správne orgány zaoberali otázkou, či tu existoval priamo hroziaci útok na záujem chránený zákonom. Kasačný súd ustálil, že v tomto prípade konal bývalý manžel žalobkyne zákonom dovoleným spôsobom a žalobkyňa teda logicky nemohla odvracať protiprávne konanie, nakoľko tu o žiadnom protiprávnom konaní nemožno hovoriť.

38. Sťažovateľ v napadnutom rozhodnutí správne poukázal na rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn.

6Sžo/24/2012 zo dňa 29.05.2013, v ktorom najvyšší súd konštatoval, že „... náš právny poriadok ofenzívnu (útočnú) svojpomoc vylučuje, hoci niektoré právne poriadky ju výnimočne pripúšťajú, a to vo vzťahu k bezprostrednému útoku na právo, kde je potrebné a odôvodnené konať (in concreto). Vylúčenie ofenzívnej svojpomoci jednoznačne vyplýva z doslovného znenia § 6 Občianskeho zákonníka, ale i jeho systematického zaradenia v Občianskom zákonníku... Svojpomoc spočíva vo využití vlastných síl na ochranu svojich práv. Všetky podmienky svojpomoci (zásah do určitého subjektívneho práva, zásah musí hroziť bezprostredne, zásah musí byť neoprávnený, svojpomoc môže vykonávať iba ten, koho právo je ohrozené), musia byť splnené súčasne (kumulatívne).“

39. Nemožno súhlasiť s právnym názorom krajského súdu, ktorý vo svojom rozsudku dospel k záveru, že žalovaný (sťažovateľ) sa mal zaoberať konaním žalobkyne aj v intenciách § 2 ods. 2 zákona č. 372/1990 Zb. a nakoľko tak neurobil, zaťažil svoje rozhodnutie vadou nezákonnosti v zmysle § 191 ods. 1 písm. c/ S.s.p. V prejednáwanej veci sa žalobkyňa jednoznačne dopustila priestupku proti občianskemu spolunažívaniu spáchanému iným hrubým spôsobom, čo sama priznala a na preukázanie nutnej obrany nepredložila žiadne relevantné dôkazné prostriedky, z ktorých by bolo zrejmé, že v jej prípade išlo o nutnú obranu voči jej bývalému manželovi. Podľa názoru kasačného súdu by bolo na mieste zaoberať sa existenciou okolností vylučujúcich protiprávnosť, ak by mal jej bývalý manžel súdom zakázaný styk so žalobkyňou, prípadne s ich spoločnými maloletými deťmi alebo by mal zákaz priblíženia sa k nim. Ku konaniu žalobkyne spočívajúcim v zmocnení sa mobilu jej bývalého manžela, ktoré následne (ako druhé v poradí) vyvolalo protiprávne konanie aj z jeho strany, došlo dňa 14.06.2016 a k tomu dňu nemal jej bývalý manžel zakázaný styk ani so žalobkyňou, ani s ich spoločnými deťmi. Kasačný súd sa oboznámil aj s uznesením Okresného súdu Považská Bystrica č. k. 4C/36/2017-77 zo dňa 26.06.2017, ktorým bola bývalému manželovi žalobkyne uložená povinnosť nepribližovať sa k maloletým deťom na vzdialenosť menšiu ako 15 metrov a písomne, telefonicky, elektronickou komunikáciou alebo akýmkoľvek inými prostriedkami ich nekontaktovať do právoplatného skončenia konania vedeného na Okresnom súde Považská Bystrica pod sp. zn. 9P/36/2017 a tiež s uznesením Okresného súdu Považská Bystrica č. k. 9P/36/2017-177 zo dňa 26.07.2017, ktorým mu bol uložený zákaz nepribližovať sa k žalobkyňi na vzdialenosť menšiu ako 15 metrov a tiež, aby ju žiadnym spôsobom nekontaktoval až do právoplatného skončenia konania vedeného na Okresnom súde Považská Bystrica pod sp. zn. 2T/28/2017. Na uvedené uznesenia neboli správne orgány povinné prihliadať jednak z dôvodu, že boli vydané až po 14.06.2016, kedy došlo ku vyššie špecifikovanému konaniu žalobkyne, a jednak preto, že tieto uznesenia nenadobudli právoplatnosť z dôvodu, že bývalý manžel žalobkyne podal proti nim odvolanie.

40. Obiter dictum kasačný súd uvádza, že predmetnú vec je potrebné vnímať veľmi citlivo, najmä s poukazom na maloleté deti bývalých manželov, ktoré sa stali vplyvom nerozvážnosti ich rodičov svedkom udalosti, ktorá pritom nemusela vôbec nastať. Situácia sa však konaním žalobkyne natoľko vyhrotila, že sa protiprávneho konania napokon dopustili všetky tri zainteresované dospelé osoby. Stretnutie by pritom možno skončilo len tým, že by sa bývalý manžel pozdravil s deťmi, prípadne by si ich odfotil a každý by pokračoval svojou cestou bez toho, aby sa maloleté deti, zamknuté v aute, museli pozerať na protiprávne konania ich najbližších príbuzných. Napriek tomu, že správne orgány ani správne súdy nie sú oprávnené posudzovať a riešiť vzťahy rodinnoprávnej povahy, kasačný súd apeluje na všetky zainteresované dospelé osoby, aby mali v každom prípade na pamäti záujem ich maloletých detí, resp. vnúčať.

41. Kasačný súd dospel k záveru, že rozsudok krajského súdu je potrebné zrušiť z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 440 ods. 1 písm. g/ S.s.p.) a vec mu vrátiť na ďalšie konanie (§ 462 ods. 1 S.s.p.).

42. Úlohou krajského súdu v ďalšom konaní bude postupovať v intenciách právneho názoru vysloveného kasačným súdom v tomto rozsudku, vec prejedná znova v medziach podanej žaloby, pričom závery, ku ktorým dospeje, riadne a zrozumiteľne odôvodní. V novom rozhodnutí vo veci krajský súd znovu rozhodne aj o náhrade trov konania, vrátane trov kasačného konania (§ 467 ods. 3 S.s.p.).

43. Toto rozhodnutie bolo prijaté pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.